

Quins són els sectors exportadors portuguesos que poden créixer més després de la COVID?

En el context actual, marcat per la ruptura d'algunes cadenes de subministrament, en quina mesura pot Portugal treure partit de la situació, situar-se com a proveïdor alternatiu i augmentar la contribució de les exportacions al creixement del PIB?

Per respondre aquesta pregunta, hem calculat l'índex d'avantatge comparatiu revelat (IACR),¹ prenent com a base les estimacions de l'OCDE per al valor afegit domèstic (VAD) exportat,² i podem comprovar que, en relació amb el mercat europeu, Portugal té una major especialització relativa en 18 dels 39 sectors que formen part de la base de dades de l'OCDE (22 en relació amb la resta del món).

En un escenari mundial de disruptcions en les cadenes de subministrament, aquests sectors podrien estar ben posicionats per beneficiar-se d'un eventual augment de la demanda per part dels socis comercials, ja que tenen l'oportunitat de substituir proveïdors habituals d'abans de la pandèmia que s'han vist obligats a interrompre la producció. Aquesta possibilitat guanya més importància en l'espai europeu, on la demanda de proveïdors alternatius pot ser més immediata si tenim en compte que la represa de l'activitat de les empreses és més ràpida que en altres regions del món.³

El fet que el mercat europeu sigui la destinació del 78% de les exportacions de béns nacionals suggereix que Portugal es troba en una posició privilegiada per substituir proveïdors no europeus, ja que és un soci conegut i fiable. Naturalment, si això succeís, contribuiria a l'increment de l'activitat i a l'equilibri del saldo exterior.⁴

En aquest context, que és una oportunitat per al creixement de les empreses exportadores amb avantatges comparatius al mercat europeu, destaca el fet que els sectors

1. De forma resumida, l'IACR compara la quota de mercat del sector exportador en un determinat país amb la quota de mercat d'aquesta indústria en les exportacions mundials. Quan se situa per damunt d'1, significa que aquest sector té un major grau d'especialització relativa al país objecte d'anàlisi. L'últim any disponible en la base de dades Trade in Value Added (TiVA), «Origin of value added in gross exports», de l'OCDE és 2015.

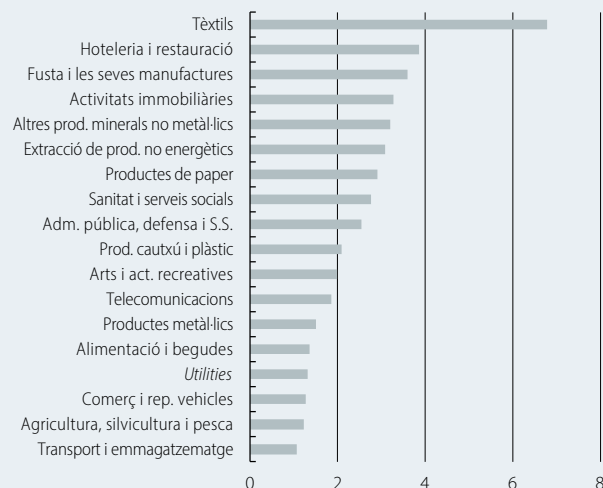
2. El valor afegit domèstic exportat permet identificar la part del valor afegit que el sector exporta, independentment que el propi sector hagi exportat de forma directa o indirecta a través d'inputs d'altres sectors al sector exportador.

3. Fiscal Monitor Database of Country Fiscal Measures in Response to the COVID-19 Pandemic (<https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Fiscal-Policies-Database-in-Response-to-COVID-19>).

4. La balança portuguesa per compte corrent ha millorat de manera significativa en els 10 últims anys i ha passat d'una situació deficitària mitjana anual del -8,7% entre el 1996 i el 2011 (amb un pic del -11,8% el 2008) a un superàvit positiu anual del 0,3% entre el 2012 i el 2020. Durant aquest últim període, després del màxim registrat el 2017, hem assistit a la contracció de la posició excedentària, arran del deteriorament del dèficit de la balança de béns, que, des del 2018, supera el 7% del PIB.

Portugal: índex d'avantatges comparatius revelats en relació amb Europa

(%)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE.

que, en presentar una major especialització en relació amb el mercat europeu, estan més ben posicionats per corregir les fallades de subministrament a Europa representen el 70% del VAD exportat i el 60% del VAB total de l'economia. Si tenim en compte que cada euro d'increment de les exportacions es tradueix en un augment de 56 cèntims del PIB,⁵ els possibles augments en la demanda externa dirigida a aquests sectors podrien tenir un impacte significatiu sobre el conjunt de l'economia.

Entre aquests sectors, destaquen els que tenen un IACR superior a 2, que representen el 33% del VAD exportat i el 27% del VAB de l'economia. En aquests sectors, destaquen una sèrie d'indústries tradicionals portugueses, com és el cas de les tèxtils, de la fusta, del paper, del cautxú, però també empreses de serveis, com, per exemple, les del sector immobiliari, les de la restauració i les de l'hoteleria.

Els 10 sectors amb un IACR per damunt de 2 registren una taxa de creixement mitjà anual inferior al del VAD exportat total (el 3,6% entre el 2005 i el 2015 en relació amb el 3,9%), però amb comportaments diferents entre productors de béns i de serveis. Així, mentre que les exportacions de béns presenten un creixement mitjà anual del 2,8% (llevat dels productors de cautxú i plàstic, que creixen el 6,7% anual), les activitats de serveis presenten un creixement mitjà anual del 5,4%, que varia entre un augment del 8,1% anual en la comercialització de serveis immobi-

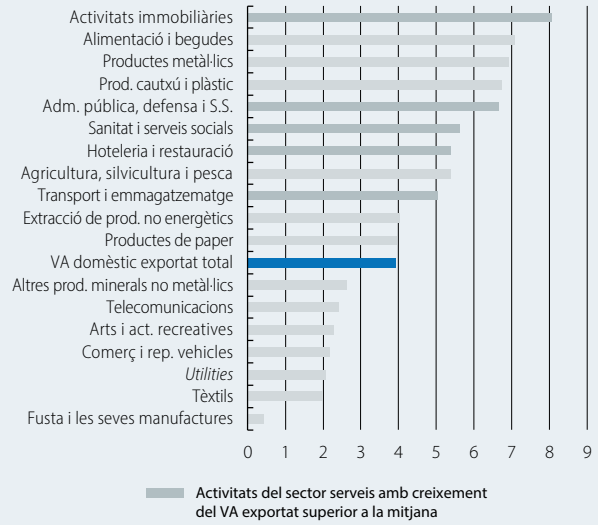
5. Segons l'INE, cada euro d'increment de les exportacions es tradueix en l'augment de 56 cèntims del PIB (54,5 cèntims en el VAB i 1,5 cèntims en els impostos nets de subsidis).

liaris i del 5,6% i del 2,3%, respectivament, en l'exportació de valor afegit domèstic de les àrees de salut i de cultura i entreteniment, la qual cosa reflecteix un major dinamisme en les activitats de serveis que en les de béns i l'esforç realitzat per assolir una major internacionalització.

En resum, Portugal compta amb un conjunt de sectors que es poden beneficiar d'increments en la demanda externa, entre els quals destaquen sectors tradicionals en la producció de béns, com els tèxtils, el vestuari i el calçat, la fusta i el paper, i el cautxú i els plàstics. Però també pot aprofitar l'ocasió per incrementar la producció i la comercialització de béns i de serveis que han estat creixent a ritmes elevats, alguns amb un pes ja alt en el VAD exportat, com és el cas del sector dels transports i l'emmagatzematge, i altres encara amb poca representativitat en el VAD exportat, com és el cas dels serveis relacionats amb la salut humana.

Teresa Gil Pinheiro

Portugal: creixement anual mitjà del valor afegit intern exportat entre el 2005 i el 2015 (%)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE.